

Aleg. 307

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 28. czerwca 1902 w sprawie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wieliczce na udzielenie poręki powiatu na pożyczkę 500.000 K przez powiatową Kasę Oszczędności zaciągnąć się mającą.

Wysoki Sejmie!

Przekazane Komisji administracyjnej sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie sanacji powiatowej Kasy oszczędności zgodne jest z faktycznym stanem rzeczy, dlatego komisya administracyjna, biorąc takowe za podstawę do swego sprawozdania, dodaje tylko kilka uwag ze swej strony o tyle, o ile niektóre ustępy sprawozdania Wydziału krajowego nie zupełnie dostatecznymi by się okazały.

Bardzo częste defraudacye pojawiające się w sposób zastraszający tak w kraju jak i za granicą są nader złym przykładem, któregooby naśladować nie należało a który przecież mimo jego następstw tak co defraudujących, jakoteż instytucyj przez nich kierowanych, naśladowany bywa.

Jest to niewątpliwie bardzo niedobry znak czasu a gorszy tem bardziej, że powstaje na gruncie życia nad stan, w chęci użycia z pominięciem zasad moralnych i z pominięciem zaufania, jakim dotycząca instytucya kierowników instytucyi finansowych i ich organa obdarza.

Życie nad stan i brak podstaw moralnych to pierwsza przyczyna nieszczęść w tym kierunku a druga niestety, to obojętność ze strony organów do nadzoru powołanych, często, gęsto brak poczucia obowiązków przez organa te na siebie przyjętych, mimo że nadzór i ciągła kontrola ciągle i zawsze są potrzebne i że im więcej kontroli i nadzoru, tem zaufanie do instytucyi finansowej się zwiększa a tem samem i instytucya odnośna liczyć może na powodzenie.

Niewątpliwie i do kasy powiatowej oszczędności w Wieliczce te dwie przyczyny odnieść należy a nie trudnem będzie do rozwiązania zagadnienie, co spowodowało upadek i ruinę bardzo pięknie w początkach rozwijającej się kasy oszczędności.

Że tak jest w istocie, wykazują dochodzenia i badania stanu funduszków kasy z całą ścisłością tak przez nowy Wydział pow. Kasy Oszczędności, jak też przez komitet w tym celu wybrany, który z rzeczywiście obywatelskim poświęceniem sprawą tą się zajął

W krytykę postępowania dawnego zarządu pow. Kasy Oszczędności w Wieliczce oraz organów tej kasy wdawać się komisya administracyjna nie będzie ani też nie będzie wskazywać, kto a w jaki sposób pociągać ma zarząd i organa do odpowiedzialności, skoro winnych wobec prawa karnego już ręka sprawiedliwości dosięgła i ci karę więzienia w zakładzie karnym w Wiśniczcu odsiadują.

W każdym razie nie może komisya administracyjna w zupełności podzielać zapatrywania Wydziału krajowego w tym kierunku, o ile zapatrywanie to dotyczy prawa pow. Kasy Oszczędności w Wieliczce do żądania odszkodowania, o ile wykazanemby był, że zarząd winę ponosi z powodu niezastosowania należytego nadzoru.

Dochodzenie odszkodowania nie jest ani atrybucją Wydziału krajowego, co Wydział krajowy sam uznał, odstępując dotyczące akta c. k. Namiestnictwu, ani też c. k. Namiestnictwa, lecz atrybucją c. k. Sądu cywilnego, który jedynie do rozstrzygnięcia w tym kierunku jest powołany, jeżeli tylko nie minął czas tj. te trzy, lata w ciągu których odszkodowania się domagać można, bo po upływie prawo domagania się odszkodowania przez zadawnienie gaśnie.

Jest więc rzeczą organów nadzorczych a przede wszystkim c. k. Rządu, któremu na podstawie dawnego regulatywu dla kas cały nadzór przypadł, a który się także Wydziałowi krajowemu z mocy obowiązujących ustaw należy, ściśle przeprowadzenie dochodzenia przez odpowiednie szkontra i badania, kto zawinił z powodu braku nadzoru i z tem połączonego niedbalstwa a następnie rzeczą jest zarządu obecnego powiatowej kasy wdrożyć przeciw winnym kroki sądowe o zwrot szkody.

Okoliczności, że winni zostali ukaranymi i że zarząd kasy ma prawo do żądania od winnych i opieszłych zwrotu szkody, jeszcze sanacyi instytucyi, tej finansowej stanowić nie mogą, zastanowić by się więc należało, jakie drogi prowadzą do sanacyi.

Otóż słusznie twierdzi Wydział krajowy w sprawozdaniu i to zgodnie z zapatrywaniem zarządu kasy w Wieliczce, że dwie są drogi możliwe, które prowadzą do sanacyi kasy tj. albo jej likwidacya albo jej utrzymanie przez sanacyę.

Przy likwidacyi okaże się potrzeba nadzwyczajnych dodatków na powiat, co wprost z przyczyn przez Wydział krajowy przytoczonych, jest niemożliwe, boby to było przeciwne sprawiedliwości i słuszności, by za czyny karygodne i karygodne niedbalstwo cały powiat prowadzony był do ruiny, zwłaszcza że wedle urzędowego zestawienia na powiecie wielickim ciężą już pożyczki w sumie 386.188 K, które są ściśle powiatowemi a nie pożyczkami innych instytucyj przez powiat gwarantowanemi.

Druga droga tj. utrzymanie kasy przez sanacyę jest w danym wypadku wskazaną i pod tym względem komisya administracyjna zapatrywanie Wydziału krajowego w zupełności podziela.

Trzy są możliwe sposoby utrzymania kasy powiatowej w Wieliczce przez sanacyę i to:

1. albo przez nałożenie na powiat dodatków do podatków, co byłoby z jednej strony radykalnem lekarstwem ale nie jest możebne z powodu bijącej w oczy niesprawiedliwości;

2. albo przez zaciągnięcie częściowe pożyczki i nałożenie dodatków do podatków w mniejszej wysokości, co także zasadam sprawiedliwości nie odpowiada a zatem przeprowadzone być nie powinno;

3. albo wreszcie przez zaciągnięcie pożyczki opartej na gwarancyi powiatu, przysporzenie Kasie oszczędności kapitału obrotowego a tem samem zabezpieczenie wkładek.

Ten trzeci sposób tylko jest możliwy i zasadam sprawiedliwości odpowiadający, przy pilności bowiem w załatwianiu interesów kasy przez zarząd i jego organa z jednej a przez należyty nadzór z drugiej strony, instytucya sama z zysków własnych, pokrywać będzie mogła częściowo zaciągnąć się mającą pożyczkę.

Straty Kasy oszczędności w Wieliczce wynoszą wedle ostatecznego sprawdzenia 700.000 K, okazuje się zatem konieczna potrzeba przysporzenia tej instytucyi kapitału obrotowego w sumie co najmniej 500.000 kor., który uzyskany być może przez pożyczkę komunalną IV. emisji Banku krajowego na lat 44 oprocentowaną na 4%. Pożyczka ta, jak słusznie Wydział krajowy twierdzi, nie będzie niczem innym jak tylko korzystną wkładką a korzystną tem bardziej, ile że ta wkładka będzie przez długi szereg lat niewypowiedzialną.

Rada powiatowa w Wieliczce uchwałą z 24. kwietnia 1902 postanowiła udzielić poręki powiatu dla pożyczki przez kasę oszczędności w Wieliczce w kwocie 500.000 kor. zaciągnąć się mającej a nadto postanowiła udzielić tejże kasie zasiłku w kwocie 15.000 koron rocznie aż do zupełnego umorzenia strat, wreszcie postanowiła rada powiatowa, że zasiłki w sumie 15.000 kor., jakie powiatowa kasa oszczędności otrzymuje, muszą być zwróconymi powiatowi po umorzeniu strat z czystych zysków kasy a w ten sposób kontrybucyi nie będą narażeni na straty, bo po upływie pewnego czasu otrzymają zwrot wyłożonych przez siebie kwot w formie zniżonych dodatków do podatków.

Wobec tego komisya administracyjna zgodnie z zapatrywaniami Wydziału krajowego w sprawozdaniu z 28. czerwca 1902 wyłuszczonego przedkłada następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy załączony % projekt ustawy uchwalić:

Przewodniczący:
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:
Dr. Maiss.

USTAWA

z dnia w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wieliczce na udzielenie poręki powiatu dla pożyczki w kwocie 500.000 koron, zaciągnąć się mającej przez powiatową Kasę Oszczędności w Wieliczce.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Wieliczce zezwala się w myśl §. 24. ustawy o Reprezentacji powiatowej na użyczenie poręki powiatu dla pożyczki 500.000 koron, zaciągnąć się mającej przez powiatową Kasę Oszczędności w Wieliczee.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
